

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Leshon ḥakhamim

Mondshain, Zelig Tsevi

Lemberg, 605 = 1866

רבד שאר

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9513

ראש דבר

אחוך שמע לי וזה חזיתי ואספירה אשר
חכמים יגידו ולא כחרו מאבותם
ליוז ע"י"ו

אהוב את מוכיחך ושנא את משכחך
מפני שמוכיחך מביאך לחיי עוה"ב
ודמשכחך מוציאך מן העולם
(לזנות דר"כ פכ"ט)

הודות לאל גמל עלי כי אני חלקי גפול לי בנעמים, אף נחלתי שפרה עלי
כי ה' תמך גורדי אשר זה לי כעשרים שנה עובר אנכי בכרם ה' צבאות להרים
שפת קרשנו וללמד לעם דעת. והנני נמנה בין אלה השולחים דבריהם בראש כל
חצות במקום חכמה בנתה ביתה לקרא לעוברים, עזבו פתאים וחיו ואשרו בדרך
בינה. והנה כבר אמרתי עם הספר עמודי העולם ואמרי ישר כי לא שמת הכבוד
מטרת עבודתי עבודת הקודש רק קנא קנאתי להאמת. כי לא כגורל מחברי
ספרים מעמים זולתנו אשר כבוד חכמים ינחלו גורל חכמי עמנו רק כלימה תכסם
וחרפה שוברת לב כבגד תעטם. עת נוע ינוע מחבר עברי על ערי העברים לבקש
קונה ספרו, והי' כי ידפק על דלת אחד עשירי העם, בדרכו על המפתח ובעל
הבית עוד לא ידע מי זה הוא, ומה בקשתו, אז ישמח לקראתו וכנגיד יקרבהו
וישאלהו מה מני תקנה, ויאמר מעום נא כי טוב סחרי ואתנני מרבדים ואמון
מצרים וטוב הארץ בידי, לא כמרכלת כנען האחר בידו מאזני מרמה רע רע
יאמר הקונה ממנו, ואז לי אז יתהלל את ערבתי לקח לשלם. אולם בשמעו
המחבר אומר לא מסוחרי הארץ רק מחבר ספרים הנני, אז בהתודע לו כי בכספו
הוא, משנה פניו וישלחהו בדברים רך ושוב ומחר אתן מחיר ספרך, והי' כזה
יום מחר, כי יבא על שכרו לא יוכל להתאפק רכר הנצבים עליו ויקרא מי ביקש
מידך לעשות ספר, הן עשות ספרים הרבה אין קץ, יש לנו רב עם הספרים
אשר כבר עשוהו, והמה לעודמים לפנינו ומי יתן ונלמד מתוכם. או לא יבוש
לאמר לא ידעתי ספר, חבה כמעט רנע, לך ובא בחדר בני הרך בשנים
השוקד על המדעים ולכל תכלית היא חוקר, והנה בא עדיו ויחפר, כי הבן משכיל
אשר יאמר מי שדי כי נעבדנו, יושב בעליות מרוחים, נצבה שגל לימינו, אחרי
אשר שמע מגמתו שואל אותו מה בצע לי מספר עברי אשר בשפת לא אשמע
ידבר, האחדל מקרא ספרי עמים אשר שפתם חיות הנה, וידברו מאזכ אשר בקור
ער ארו בלבנון, ואלך לדרוש אל המתים המצפצפים והמהגים. ורעיתו אשר
צרה עיניה באורח כזה ירע כספה המקודש לבנדיה החמודות לשביסים ושהרונים,
לחגר לכנעני ולרקחות ולמכחות, אף הוא תענהו כמותו ותבוהו בלבה, ובעיניה
תלמוש

חלוש לה, תמוד אותו מקדקדו עד עקבו. והמחבר אשר רבת שבעה לה נפשו
 הבו לנאיונים עוזב נכלם ביתו, וקורא בדברי המליץ: ארור כל שרעף ורעיון
 בנפש כי הם סידו יגדירו, ואומר: ה' אלוה מה חתן לי לשון למודים אם דבריך
 היו לי דראבון נפש. והנה לא ידע אך מי ישעה בספרו, האם אל בווי דעת
 ושונאי החכמים אשר לבם יצק כמו אבן, והמה ישימו תהלה בכל דבר חכמה,
 או לאלה אשר בקדושיהם יאמינו וישימו לאל מלתו, ישאו אותו את מי אין כמו
 אלה, ומה יעצת ללא חכמה, הבאת בסוד אלוה, ודעת קדושים התדע - והנה
 הענין לחבר ספר עברי נתן אך לענות בו מחברו, וביותר אם יתערב לקנא קנאת ה'
 צבאות וריב לו עם עושי עולה, ויוכה לגבר עם רעהו להרים מכשל מדרך עמו.
 אף כי אהבתו לעמו ולהאמת תעשה זאת לבא בתוכחת מגולה מאהבה מסתרת,
 בכל זאת לא שב אף הבורעים בעם ממנו לתעב ספרו כשקץ, והוא את רשעים
 נמנה, ונגש ונענה כח נוגש נסתר יאלצהו בהכרח לחבר וללמד, (והשפע
 ההוא האלהי יגיעם ולא יניחם לשקוט יקובל ממנו או לא יקובל. מורה לוי
 לשני) ולא ימנע הטוב מההולכים בתמים, ויכתוב את אשר ישים ה' במחשבתו
 בידעו כי האמת יורה דרכו, ואם דורו נסע נגלה ממנו, דור ישוחח לרעה לו,
 דור מתקומם לנגדו לרדפהו במשטמה. יקוה כי דורות יבואו ובנים יורדו יגידו
 ויספרו כי כן עשה בעמיו. (לא יחלש האמת ולא יחסר בחלוק עליו כל אנשי
 הארץ. מורה ט"ו לשני) ועל כלם רע גורל המחבר אשר בספרו ילחם עם שונאי
 החכמה, כי המה בדברים לא יוסרו, וכל אשר יוסיף מחבר כזה להסיר סיני
 האולת והבלי אמונות שוא אשר שבולת הזמן נרפס ליד מעגלי האמונה הטהורה,
 עוד יוסיפו שנא אותו, וקנאים להאולת פוגעים בו. וכל אשר יוסיף להביא
 מעד ומשען לדבריו בהראותו כבוד עושר דברי חכמינו הראשונים אשר היו כמלאכים
 וכי גם המה לישועת ספרו ומחשבותיהם כמחשבותיו, עוד יאמרו ראוכי רעה זה
 מבקש ובא עברי לצחק בנו. כאשר עיני חזו ושמעו אזני דבת כסילים יקומו
 וידברו כי אשר הפכתי בספרי דברי חכמינו הראשונים והחפאתי עליהם דברים אשר
 לא כדת, והעיו פניו אויל אחד חכם וקדוש בעיניו ואמר לי שראה הראיות אשר
 הבאתי בספרי עמודי העולם מספרי המאורות הגדולים כהרמב"ם ודומיו, על דברת
 הכשפים שאסרתם החורה באשר המה הכל הנלים (מכשפה לא תחיה בפ' משפטים
 אמר הראב"ע הזכיר הנקיבה כי היא הנמצאת בכשוף יותר מן הזכרים וכן בספר
 פועל צדק להש"ך ז"ל דבר הכתוב בהוה) וכפי דברי הנדרשי להרשבא זצ"ל המה
 מביאים להסרת הבטחון מהאל יתעלה כאשר נא בפנים הספר הזה במאמר התורה
 והחכמה, וכפי סכלת האיש הזה לא ירדתי לעמקת דבריהם, ואמר שנהפך הוא
 והכשוף אמת וכחו גדול. אף כן אשר עינים לו יראה ויבין כי חכמינו הפילוסופים
 השתדלו בכל עז לטהר אמונתנו מהבלי שוא ככשפים וכדומה, ובעל ספר אמונת
 חכמים מבין דבריהם כמוני כאשר יוכל הקורא לדרשם מספרו, רק רוח אחרת אתו.
 כי זה יאהב הפילוסופיה וזה יאהב הקבלה. וצרכי מחשבות בני האדם מרובים.
 כאשר אמר החכם דן יצחק אברבנאל בספרו משמיע ישועה: וכבר ידעת מה שכתב
 המימוני בהקדמת הפרקים אשר הוציא מדברי גאלינוס בהכמת הרפואה אמר שהבזר
 יבחר לעצמו. ר"ל שהאדם בוחר בדברים כפי דעתו, ופעמים ייטב בעיניו דבר
 אחד ויבחר בו מבין הזולת. והרב ר' מגשה בן ישראל אשר נסה ג"כ לדעת אחרת
 בספרו נשמת חיים אחרי שהביא דברי הרמב"ם בפרק ששי ואחד עשר מהלכות ע"ז
 ודעת הרב"ע כפי קדושים אומר: וכבר אמרתי לך שהפילוסופים האלו מבני עמנו
 לא האמינו אלא מה שבא עליו המוסת. וכן בעל בחינת הדת: ואמרו בענין
 בעלת אוב כי אין ראוי שיאמנו הדברים כמשוטם כאשר להם מכחישים מן השכל.

זכר עקידה שער ס"ה והנה כאמת לא יוכל שאת שתהיי הנפש האנושית חת
 ממשרת מלאכת אונ הפחיתות, לבר זה מצאנו ראינו מפי קצת נאונים ז"ל שאמרו
 דכנון דא ודאי אין לחוש לפשט הכתובים גם כי הסכימו מדרשי חז"ל עמדם. גם
 הרלב"ג (שמואל א' כח) אומר כי על דרך האמת לא הועלה ממנו ולא הגיע ממנו
 דבור לשאול על דרך האמת אבל הי' זה כרו פועל מפעולות הדמיון כמו שזכרנו.
 זאנחנו כאשר מביאים דברי חכמים האלו למען למד תועי רוח בינה יאמרו עלינו כי
 תועים אנחנו בדרך ומכנים אותנו אפיקורסים, ואף כבר שאל הבדרשי בתשובתו
 להרשב"א ז"ל, ואיך יקרא מין ואפיקורס מי שיאמין בדיעותיו היקרות. (בדיעות
 הרמב"ם) והעקרים בפ"ב מספרו הורה אותנו להאמין שלשה העקרים שהמה מציאות
 אלהים, תורה מן השמים ושכר ועונש. אשר אליהם רמזו במוסף ר"ה במלכויות
 זכרונות שופרות, והנביא ישעי' כוללם בפסוק אחד הי' מלכנו הי' שופטנו הי' מחוקקנו
 ואמר כי המאמין בהעקרים האלו וטועה בסברה כאיזה דיעה חקיריות הוא בכלל
 חכמי ישראל וחסידיהם ואסור לחלוק עליו ולספר בננותו. ואני האיש ראיתי
 מחרפי החכמה עוד יהללו נפשם על סכלותם. וקיים לעת כזאת מאמר הקהלת:
 נתן הסכל במרומים וחכמים רבים בשפל ישבו, ואיש ישר הולך וחיי צער יחיי.
 יתנחם רק בדברי החכם:

אם ראית נבל רום, גם איש נכבד שפל נמצא
 הן תבל כמשקל, תרום חסר, תוריד יותר ארצה.

לכן קנא קנאתי להחכמה אשר אין דורש לה וכתבתי מה שכתבתי בספרי
 באשר ידעתי כי תועלתם רב לצעירים לימים. והנני קורא שם ספרי זה בשם
 לשון חכמים, מאשר לרוב הבאתי סעד וחזוק לדברי לשון חכמים תישב דעת ולשון
 חכמים מרפא, והייתי כמלקט שכלים בעמק רופאי העם, רופאי הנפש. וכבר אמרתי
 אשר עשיתי כדבורה תאסוף צוף דבש ותמיץ נופת מציצים ופרחים, כן רדיתי חלת
 דבש ומתק חכמה מפנינים מספרי חכמינו הקדושים, והגות לבי רק דעת
 קדושים אדע.

חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך (ש"ה) חדשים דברים שהבינו חכמי הדור
 מחדש, גם ישנים שהורו הקדמונים, דודי צפנתי לך בספריהם. (ספורני
 בפירושו לש"ה) ואשר רחש לבי דבר טוב ואלהים העירני בצדק ללמד להעם דעת
 אמרתי לא אכלא עמי מלכתוב, הן רוח הוא באנוש ונשמת שדי תכננו,
 ומסקור התורה והחכמה הן שאבו וגם ישאבו כל צמא לדבר הי', והחוב על כל
 אדם אשר נתן לו הי' לשון למודים לכתוב בספר אשר חננו חונן הדעת, כאשר נאמי'
 בספר חסידים סימן תק"ל: כל מי שגילה לו הקב"ה דבר ויכול לכתוב ואינו כותבו
 הרי הוא נוול למי שגילה לו, כי לא גילה לו אלא לכתוב. ודברים האלו
 מביא בעל ספר הכרית חלק כתב יושר ואומר: חייב כל איש אשר חנן אותו
 אלקים בתורה או חכמה או מוסר השכל לחדש אמרי בינה ודברי אמת לכתבם
 על ספר לא כדעת קצת חכמי ישראל האומרים די לנו בספרים הקדמונים. בי
 כל האומרים זה לכבוד עצמן יאמרו ככה. וצדקו דברי החסיד בעל חויה
 בהקדמתו נאמרו: כאשר זממתי להסיר משא השורה הזה מעלי ולהניח ממחבר
 ספרי שנתי וחשדתי את נפשי, על בחרה במנוחה ולשכון במעון העצלה
 בהשקט ובנחת. וידעתי כי כמה שכלים אבדו בעבור המורא, וכמה חסרונים
 צדס אותם הפחד וזכרתי דברי החכם האומר מן הזוהרות שלא תרבה להזהר.
 אם הי' כל מתעסק שותק ועומד לא הי' מדבר דבר

אחרי

אחריו הנביאים עליהם השלום ונתחזקתי ונתאמצתי לכתוב בס'
 דברי יען שמעתי שדברי ספי עמודי העולם ואמרי ישו וגם המה אשר באים
 בספרי בכבי יצחק מנד ירחים , אוצר חכמה וכרומה מצאו הן בעיני חכמי
 דורנו . גם שמחתי כמוצא שלל רב וששתי על דברו כאשר מצאתי גדולים
 בתורה ומדע מסכימים לדברי וקלעתי לדעת גדולים . בספרי אמרי ישו בהמכתב
 אשר ערכתיו להמליץ המהילל מה"ל כתבתו על מאמר הז"ל : ע"ה מותר לנחרו
 ביו"כ (פסחים מט) : חלילה וחלילה לחכמינו אשר מפיחן אנו ח"ן להתיר שפיכת
 דם אדם באדם אשר אסרה התורה בעשרת דברות קדשה . אבל נודע מאמרי
 פרק גיד הנשה דברי חכמים ברשון הבאי וגוזמא קתני להראות כי שנאו הכסל
 ואהבו התורה והחכמה והנה מצאתי האדם הגדול בענקים הרב אלפסי פרס שלישי
 פסחים מביא המאמר הזה : אמר ר' אליעזר ע"ה מותר לנחרו ביו"כ . אמר שם
 רבינו נסים לאו דוקא שאין דמו של ע"ה מסור כידיו ואדרבה התורנו נהרג אלא
 מתוך ששונאים ת"ח עמי הארץ מנזמין בה ומה שאמרו מותר לנחרו ביו"ה שחל
 להיות בשבת וכל הני מילי ודאי גוזמא נינהו אפילו לישא כת ע"ה אסרו . ואמרו
 ד' דברים בע"ה , אין מוסרין לו עדות ואין מתדיין עמו בדרך . וכן בכבי יצחק
 חלק י"א אמרתי שם במכתבי : דכמים היהו בדבריכם שמא תחובו חובת גלות
 דבריכם לשאינו ראוי . ומצאתי בספ' בנוית ברמה פירוש על אבות אי"ה : חכמים הזהרו
 בדבריכם לבל תגלו אותם לכל אדם שמא תחובו חובת גלות ה"ל חובת עון ואשמת הגלוי
 לאינו ראוי , ורבים כזה . לכן בטוח אני באלה כי לא אעמוד לריק ולא אגלה חלילה
 בתורה פנים שלא כהלכה . ומדי דברי התנצלות להסיר תרונת המתרעמים אשיב לשואלי
 לחכם תירגי מעיר לבוב ה"ה המשכיל סופר מהיר ודובר צחות מוה' אהרן
 דארנצווייני נ"י ששאל אותי במכתב איך הבאתי בספרי אמרי ישו המכתב מכתבי
 קודש להרמב"ם שכתב לבנו ר' אברהם ז"ל בדבר רחיצת מקרי . זה לשונו : זה
 שאמר עלי שאני רוחץ מקרי הוא שקר . ובעלי טבילה יאמרו איך ותכן זאת עם
 מאמרו מעולם לא בטלתי טבילה לקרי . דעו כי בכתבי קודש אשר כבר
 יצאו לעולמים בדפוס נמצא שאני רוחץ ובהוצאה החדשה בלבוב אשר עלה בה
 הרולי השניאה בדפוס נמצא שאני רוחץ , אולם מתוכן כל דברי המכתב נראה
 שהנוסחה שאני רוחץ הוא האמת שיצאה מרבינו הקדוש . ואסיים בדברים
 אשר פ"ים בהם ספרו בעל שלשלת הקבלה : אמנם כבר הקדמתי לפיך כי נמצא
 ופעויות הרבה בדפוסים וגם סגנון מחולף בין המחברים והסופרים והדפוסים . באופן
 כי האחרונים כמונו היום אין להם מקום להכריע וצריך אני להכריז בכל מקום דברי
 הפירוסוף שאמר : רוצה אני להשיב לשואלים כדי לשמוע ולא לשואלים לנצח .
 וגם אמר פלוטארקי : קבצתי גדחה מכתבים שונים אשר רבו עליהם הדעות ולכן
 צריך לזה הספר קוראים שיהיו אנשי מדות האהבה ונחת ולא יהרסו בהנצא
 זעלו תואנית תחת היותי דורש לתת לנפשם עונג ועדון . אמנם אפילו שלא
 זעלה לידי א"א להראות אל כל העמים חוט השדרה מכונת רצינו ריינו . לכן
 נאחכה כי לשון חכמים תאשרני . ולשון שקר אשר עד איגיע לא אירא .
 בי המבקרים ומחפשים מומי מחברים המה כתולעת אשר לא הנוסר וענבי רוש
 אך אשכלי סמדר יאכלו . והמה מעלימים עין מהמרות הטובות אשר לרועים
 ומחפשים אחרי מומו אשה אין חפשי ממנו . כמאמר החכם : סאא זמקתא

המצאה וזכרם המשיח הנוצח החכם י"ש . י"ש . הוא יחזיקו והשם י"ש
 סגנון והבער בעזבו את המדות חבירו עד יגלה את קלונו דמותו . כזכוב עת
 יעזוב כל מתים הנוף ויפול על שחונו . והן נודע כי הביקור מלאכה קלה . כאשר
 דאיתי להחכם הררשן המפואר יעללענעק נ"י ששביא דברי ספר . ששמית הבית
 שכתב

שכתב כי יכור לעשות זאת אפילו מי שלמד איתו. וכן בספר רצוף אהבה
 בהקדמתו זה לשונו: וישלח פיו ולשונו וידו נכח על שורה אחת נגד המחבר ספר
 שלם ואין אתו דעת ותבונה לחבר יריעה קטנה כי נקל למצוא עולה ושחיתא בחיבור
 אחד. וכן בספר חמדי ה' דרך כ"ו: המעלה עדי זהב על לבושנו שלא היה בשאר ספרות
 הפחיתות כאשר ימצאו רבים כשנעון ינהגו המקנאים קנאת פותה כששומעין דבר חכמה
 מפי חכם אז יבזו ויגנו הכתב הטוב. ואחת אמיתי אשר כוחית נוגשים אצים על
 המחבר לאמר כלה מלאכתך וזממך הפק אל תכרא דבריך ואם גם תרדפך חמת
 כסילים ויהלמך עברת המתקנאים, כי אלהים אשר יבקש נרדף יעמר לימין צדקך:
 ורבו כמו רבו תכליות עשות ספרים למהר לבות בני אדם מחלאתם.
 לעורר הישנים משינת האולת ולהקיץ הנרדמים כחיק הסכלות ללמד תועי רוח
 בינה. זה יעורר ללמוד חכמות, זה יזהיר בני אדם לעשות הטוב והישר, ויש
 אשר אך לעבורת אלהים יגל און אנשים למוסר ויזהיר מלקרב
 אל היכל החכמה ולראות כבלע את הקודש בחשבו כי יציץ ויפנע ויקצץ
 בנטיעות גן החכמה. ומפרישי התורה נחלקו לארבעה ראשים הנקראים פירס והראבי"ע
 בהקדמת פירושו להתורה מדבר מחמשה דרכים ומכל דרך ביחבה, וסיף דבריו:
 דע כי יש בלב דיעה מחכמת יושב קדם נטועה וכו', והמלאך בין אדם ובין
 אלהיו הוא שכרו, וכל דבר שהדעת לא תכחישנו כפשוטו ומשפטי פירשנו.
 והרמב"ם ז"ל מונה בפירושו לפרק חלק הכתות השונות בניאור והבנת דברי
 האגדות והמדרשות לחז"ל, ובעל אפיקי יהודה מינה דרך המחברים ומחלקם לארבע
 ראשים. ומחברי ספרים גם הם נצבים לדיב איש את רעהו אשר זה בונה זה
 שותר. אשר בצדק שואר בעל אפיקי יהודה: מאין יצא ההתנגדות הלזו בענותם
 וכי קנאה ושנאה יש ביניהם נצוח ותחרות. הלא זה נדר החכמים לחפש האמת
 באשר הוא שם. רכן עוד כל ימי הארץ לא יתאחדו בני אדם בדבר אמונות
 ודיעות, ולהגן בעדם יפה דרש הבעל עקידה את הפסוק עשות ספרים הרבה
 אין קץ זה לשונו: דברי חכמים כדרכינות אמר כי דברי החכמים המדברים
 דברי החכמה הם כדרכינות שמיישרין הפרה לתלמיה וכמסמרות נטיעים בלתי
 זויס ממקומם ואפילו כל רוחות שבעולם נושבים בהם ואם היו רבים בעלי
 אסופות סגנון שר זה אינו כסגנון של זה כלם צופים אל עקר אחד מאת-
 שכולם נתנו מרעה אחד. ברוך הוא המשפיע זה השכל בכל אחד ואחד מהם ואם
 כן הוייב מזה שמשך התועלת מחכמתם ודבריהם למי שלא יהיה במדרגה פחותה
 מן ההרגש המיוחס אל הפרה והשור החורש (כשמו תורת אלקיו בקרבו שומר
 בזה תמונתו וצלמו, ולא יחליפם בתבנית שור אוכל עשב. אפיקי יהודה)
 דיותר מהמה יראה, לכן בני הזר הרבה מהם רצוני יותר מבהמות המתיישרות
 בדרכינות כמו שהוייב לפי ערך המישר והמיזשר, כי זה ולא זולת תכלית
 כונתיהם בחבוריהם שאם לא כן עשות ספרים הרבה מזולת שיושג הכתוב בהם
 ויעשהו אין קץ לשום תכלית דו שיועיל אדרבה היא להג הרבה יגיעת בשך לעזר
 ולא הועיל. ואמנם כן הוא אלה אשר לא יועיל לנפשם שום ספר חכמה המה
 נמשדו כבהמות נדמה, כאשר אמר בעל נצה ישראל בפירושו לספר רוח חן על
 המאמר: אשר לא השתדל בקניות חכמת הוא בהמה בצורת אדם, זה רשונו:
 המחבר שכל דעתו לומר בהמה בצורת אדם ולא אמר בתואר אדם, אף ששם
 חתואר היא שיאמר בלשון הקודש על תמונת הדבר בהחלט, אבל שם צורה
 יאמר לפעמים על הצורה הטבעית המעמדת עצם הדבר. דע שרמז בזה שאותן
 אשר לא שלמו נפשם במושכלות לא בלבד שלא על שם נשמה אנושית יקראו
 בנחלתם אך על נפש בתמם המה ירעו את גויתם, שעל עונם מקור השלמות
 ולתראות שחם בהמה המה להם, המה מרו עצבו רוח השכל כמקרה הכהנת
 קרה

בס'
 נאים
 חכמי
 ורבים
 כתב
 נחרו
 ויכת
 ומר'
 כסל
 ישי
 שם
 ולא
 זחל
 מרו
 חק
 לות
 הרו
 לור
 לה
 אלי
 יר
 גבי
 זה
 עם
 בר
 בה
 זה
 יש
 נא
 פן
 רי
 -
 בן
 א
 א
 בן
 -
 ש
 גם
 ת
 ור
 ת

קרה גם אותם . אף כי הצורה האנושית אשר יעץ יוצר בראשית בכללות מין
 האדם נהפך באנשים אלו לרועץ , כי מעט השכל אשר להם מצד הטבע האנושית
 שב למטה רשע בכפם וצורתם המינית היתה לזרא באפם , ובפרוש שרי קרני
 חוד על מוחם עשה יעשו להם מהם קרני ברזל . במצחם אשר הם בכריהם הרעים
 מועדים להזיק כל מבקשי ה' ומביני חכמתו , ובכן הם יותר נרועים מבהמות שדי
 וחייתו יער השומרים שלימותם על מה שהם ברואים , והמה אם ירעו או ישחיתו
 כך הוא טבע קיומם ואודותם , כי לא יבוזו לארי כי ידרם ולואב כי יטרף כי
 למלאות נפשו כי ירעב . וכך גזרה צורתם , אבל אלה קלי עולם ישתמשו
 בצורה האנושיות אך להרע ולהזיק מבלי יתרון להם , וזה שאמר בהמה בצורת
 אדם , ועוד אני אומר על צד המליצה שאולי על כיוצא בבהמה שזכר המחבר
 נאמר בערבי פסחים מרחיקין משור תם נ' אמה שעל שהוא אדם ובהמה בנושא
 אחד ומשול לשור ננח יותר מזולת הבהמות , יען ששור ננח אף הוא אם בן
 ינח או בת ינח , לא בשביל קיום טבעו והנאותו , וכמאמר המורגל בנמרא ,
 קרן אין הגאה להזיקו וכונתו להזיק . אבל הוא בעבור האיכה אשר הושת בין
 נפש האדם וצורתו האנושית ובין נפש השור וצורתו הבהמית , ובשנאתו יהרסנו
 וכמו כן כי יגוף שור שהוא איש החוטא בנפשו
 המשכלת את רעהו הטוב ממנו מבלי יתרון לו אף
 זה בעבור השנאה המוסכעת בין נפשו הבהמית ובין
 האיש השלם שהיא המושכרת ובגללה ישמוס אותו
 והוא אויב לו מבקש רעתו . ואמרו עוד שם : אל תעמוד בפני השור בשעה
 שעולה מן האגם מפני שהשמן מרקד לו בין קרניו (עד ביומי דניסן) פירש רש"י
 ביומי דניסן הצמחים נולים ולבו גם בהם ונוגה . ועל מה שאמר השמן מרקד , פירש
 הרשב"ם ז"ל לאו דוקא אלא משונע , והמליצה אף כזה נמתקת עם הרמיון הנזכר
 שעל שור אדם הנזכר נאמר שליותר צריך לזהר לעמוד בפני אותו שעם מיעוט
 הכרחם ובהמיותם יד המזל חכון עמהם , לערוך שלחן תאותם , שארם כמותם
 ועונתם , והזמן ינהל את נפש בהמתם לרגל ההצלחה המדומית עד אשר חשבו כי
 לעולם חסרו אהם והמזל לצמיתות דבק לאהבה אותם , וינבה לבם בעבור זה וזחה
 דעתם ליגה היכאים כמו שינס לב השור ליגה בראות עלות הצמחים והן הן
 השורים הנזכרים אשר מעט ההבחנה הנשאר בהם מצד הצורה האנושית הוא כנוי
 לקרני השור , כי כמו שקרני השור אינם כרים יצליחו למלאכתו ושישיג טבעו
 על ידם משאת מאומה כמו שהם שני וציפורני ב"ח אבל הם כלים ישחיתו בלא
 יועיל . כן מעט ההשכלה באנשים כאלו לא יצליח לעולם למלאכת דבר עיון
 אמיתי , ושיעלו בשכלם דבר מתוקן , כי מארבים ישים לו חסרו והשכת טבעו
 לפי קרת מכוא פתחי לבו לבלתי נחן עבוד בו בחינת הענינים בשובה ונחת ,
 להבין אשר יאות לקנין וענין , או שור ובנין , או בזאת גאות לו טבעו הבהמית
 להבהיל רוחו ולמהר לבו בהשתתת הדברים והויסת הענינים , ומכל אשר ישמעו
 אזניו לא יחשך סיו מלענות אבתרי אדרבה , או האח מצאתי חברא איסכא
 מסתברא , ותמיד נסות טבעו יעניקהו דעות שרוכות , וחשכי חומרייתו יחליצוהו
 לדבר תהסוכות , וכל מנמתו להבהיל השומעים בדבריו , ולמתנגד בחפזו על
 מוצא פי חבירו , ומגרעות יתנו לו רוע מזנו והפסד הרכבתו , והי בעת התוכחו
 ועבר עליו רוח קנאה ואז בקול רעש גדול ירבה צעקה ואנקה ויקרא אל חבירו
 בחזקה , ועל כל פרק ופרק תקיעה תקיעת כפים ונתוץ רגלים אשר מרוב תנועת
 הגמרת אדם מניחו בזוית זו , ובתוך כדי דבור מוצאו בזוית אחרת והי כאשר
 ירים יד מירוסו ויגבר את רעהו אם בצעקה , אם בעבור השפטו איש כמיל כמוהו
 אשר הוציא דבר שאינו ברור ספיו , ומחמת השנות והשלש הדברים יתברך
 בלנבו

לבנו לאמר כחי ועוצם זעקתי הוא עשה לי את הכבוד הזה . ואתה אם תתן
 אלה נפשו לאמר , אמור נא מה עשית את האיש , ומה לך כי נזעקת , חר
 פשי כי אין יודע מכל החיון מה דבר מה ענה , מה סתר ומה בנה , מה אבד
 מה קנה , או מה הרס ומה תקן ומה מלא ומה ריקן , ומכל דברי זעקתי אין
 ועצור לו בשכלו , הכל כאשר לכל הלום אחר הוא לו . אמור מעתה כי מעש
 ישכל אם גם דומה לקרני השור המועדים להזיק והטיב אין אתם , והן הן השוריים
 שבדברי חז"ל הן הן הבהמות בצורות אדם שבדברי זה המחבר , אשר בשעה
 שעולה מן האנס , רצה לומר לעת מצוא שזעת הפרינסה , ואז רוח הגסות נוספה גם
 נוספה על שאר המדות הרעות הלא ישאר אך עשוק מרבי התכונות הרעות אשר
 חומרו עליו יערה , והיה משונע ממראה עיניו אשר יראה , והוא השטן הזרקד
 בין קרניו אשר הקרניים הם מעט השכל אשר בו כמדובר והשטן הוא השנעון
 וכפידוש הרשעים . ומעתה שומר נפשו ירחק מהם ומהמהם וישוב הנלה
 ממצוא חפצו ודבר דבר עם המונס פן יאספו עלימו רעות חצי שנעונס יכלו בל
 וביותר תלמיד שהוא חכם צריך שמירה מהם כי מחמת טבע שכלם המתהפך
 אנה ואנה אין הם והחכם המכלכל דבריו במשפט והמבקש אמתות כל דבר יכולים
 לדור בעולם אחד ובטבע הפך שונא הפכו . ולשלמות המליצה
 אמרתי עוד שזה הוא שאמרו חז"ל נהא דתורא (פרש לחש המציל מנגיחת
 השור) הן הן אשר רוסו תחבולה להמלט מנגיחת שור איש הנזכר , והוא
 שהרואה שופה בקלקרו , בשנותו את מעמו , להוריד ריר החלומות ודבר
 הבאי על זקנו , זקן אשמותיו , שיווד על פי מדותיו , יזיר עצמו מלהראות
 בלתי מאמץ לקול נפלאותיהם , ומתנגד אל חלומותיהם וכל דבריהם ולהגיה
 בפניהם דבר לא שערו הם וזקנותיהם , אבל אדרבה יכרה און ויפצה פה ויפתח
 עין בשמוע חדושיהם , ויענה הן הן אחר ספוריהם , ואם אתה עושה כן אשריך
 מנגיחותיהם ושוב לך עם בהמיותיהם , ודי בזה למשכיל . קורא משכיל הנת
 עצרתי כח להעתיק לך דברי פי חכם הן כאשר הסגן הסכנתי להציע לפני קורא
 ספרי דברי חכמים אשר המה דברי דבור על אפיו כתפוחי זהב במשכיות כסף
 ומי האיש אשר יקרא הדברים האלה ולא יודה כי המה אמיתיים ויציבים , והוא
 אשר התוכח עם שונאי דעת בימינו ולא ידע מהנסיון כי המתוכח עם שונאי
 חכמה כאלה אך משחית דבריו הנעימים , ומעמיס על עצמו שנאת חנם
 ואיש חכם כי נשפט את איש אויל ורגז ושחק ואין נחת . כי המה בלא דעת
 ידברו ויסכרו און משמוע מופתי השכל ואך בזאת יאותו לסכלים כמותם , שיקראו
 להחכם אפיקורס . לכן טובה העצה היעוצה לחסום פה מלדבר עמהם
 כאשר גם אמר בעל בחינת הדת : ואילם עם האנשים בשותף (רובצ לומר
 אשר אינם אנשים כי אם בשותף השם לכד מאחר שהסרה
 מהם הדעת שהוא צורת האדם) אשר יאמינו דברי חכמינו בהגדה כפשוטם אין
 ראוי לדבר ולא לחלוק כי אחרי היותם בתכלית הסכלות ופתי יאמין לכל דבר
 לא יקבלו שום סברה ולא תועיר אתם המחלוקת והם באמת כאשר אמר רבינו
 משה (הרמב"ם) כמכבדי החכמים בעיניהם והמה מבזים אותם תכלית הבזוי ולכן
 געזבם ולא נאריך הרבור גם . ועל המלעיגים על החכמים והמה נבערים מדעת
 ראיתי על המשנה (אבות ס"ד) ואל תהי ראש לשועלים מביא החיוויס מדרש
 שמואל בשם הר"י לירמא : שלא יתראש מללמוד החכמה עד שיצטיף לנצח
 בערמות ותחבולות כגון שתשחק ותלעג על הבורך ובוה יסתמו וכיוצא בזה ותהיה
 דומה לשועלים המנצחים לשאר בהמות וחיות בערמות מצד מעוט כחם . כן
 הבערים בעם רוצים לנצח החכם כי ימלאו שחוק פיהם . והנה נראה

בהיר

סין
 שית
 קרני
 יעים
 שדי
 חיתו
 כי
 ששו
 ורת
 חבר
 שא
 בן
 בין
 יפנו
 שו
 אף
 ין
 תו
 זעה
 שיי
 דש
 גיל
 עוט
 יתם
 כי
 וחה
 הן
 ננוי
 בעו
 לא
 גיון
 יעו
 יית
 יעו
 כא
 והו
 על
 חו
 ירו
 עת
 שר
 הו
 ד

בהיה מדברי החכמים אשר היו לפנינו כי אין דור מן הדורות ריק מחכמים בעיניהם אשר יבזו לשכל מלון נבונים באמת , בפרט בדורנו עם מעוט השקיד בלימוד התורה והכמה , וכל החכמים מספרי רביהם הדורשים לטובתם לנסו להצדיק ולהעניק לו כסף וזהב עבור ברכת ידיו נחרבו בזוי דעת וכך הכם לב באמר לנבל וחוטא יקורל , טוב להאזין לעצת החכם באוני כסיל אל תדבר מן יבזו לשכל מליך , וחכמים יצפנו דעת , כי כבר שר המליך :

משחית דבריו כל דובר על און סינה באולת כי לא שומעת וכו' ומה יסכן לחכם להחוכח עם בני עמנו מה ארץ נאליציע אשר אין גנם אחד שלא ידע ליפות אותה באיזה מאמר מהתלמוד או לפחות מרש"י אשר רמד בנערותו , ועליהם נאמר טוב אויל מחצי אויל . אם נזכיהם על מעשים לא ישרו בעינינו והם לא יאבו שמוע דברינו והיה זה להם לאות ולמופת כי עזבנו יראת שדי יען אמרו בתלמוד כל מי שיש בו ירא' שמים דבריו נשמעים . יבינו נא הנוערים כי בהקשי מטעים כאלה וכלו לפטר עצמן מן הרין מריכי כהן ונבוא . הן משה רבינו אמר רא ישמעו אלי וישעיה הנביא הטיף במליצתו ואמר השמן לב העם הזה ואוניו השע . ינידו נא מדוע לא שמעו בני ישראל לנביאיהם , ולהביא ראיה ולהוכיח דבר אמת מאגדה או מדרש צריך שקידה יתירה על דברי חכמים להבין חרותם . חכמינו בעצמם אמרו ירושלמי (הוריות פ"ג) ולא שלטנו אלהים לאכל ממנו זה בעל אנדה שאינו לא אוסר ורא סתיר לא מטמא ורא מטמא . ואין פוסקין הלכה מאגדה כאשר ינא במאמר סתרי תורה . וכן אמר בדבר אנדות בתולדות אדם וה"ל : אולם דבר אחד יהיה לנו כלל בזה חסין והוא כד זמן שיתבאר לנו סתירת המאמר ההוא הפרטי ממאמר אחר כללי כוסכס מהחכמים ז"ל , ג"כ נדחה הפרטי מפני הכללי תמיד ונפרשהו ותהיה הסכמת דאמוני על הכללי היס אמרו עתידה הארץ להוציא גלוסקאות וכלי מידת אבל זה המאמר נדחה מפני מאמר הכללי אין בין עוה"ב לימות המשיח אלא שעבוד מלכות בלבד . ויען נמצאו אנדות שונות כמו בענין שכר ועונש הבא נמצא ספורים מהליותן שסרס הזכר ומלח הנקיבה לעתיד לבא או הספור משור הבר בהררי ארץ ומיין המשומר לעשות אויסמן לצדיקים לא יביאו אותנו מאמרים כאלה והאמין בשכר נוספי לאכל מעדנים ולשתות במזוקי יין לעתיד אחרי אשר נמצא משכפ נחרץ במאמר : עולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהן ונהנין מזיו השכינה : אשר לכן אמר הרמב"ם (הלכת תשובה פ"ה) וחכמים קראו לה דרך משך לטובה זו המזומנת לצדיקים סעודה ושמא תקל בעיניך טובה זו ותדמה שאין שכר המצות (אם אינו לנוף) יהיות האדם שלם בדוכי האמת אלא להיות אוכל ושותה מאכלות טובות ונוער צורות נאות ולובש בגדי שש ורקמה ושוכן באהלי שן , ומשתמש בכלי כסף וזהב ודברים הדומים לאלן כמו שמדמין הערביים המפשים האוילים השטופים בזימה . אבל החכמים ובעלי דעה ידעו שכל אלו הדברים דברי הבאי והבל הם , וכן רבינו בחיי פ' בראשית : עתיד הקב"ה לעשות סעודה מבשרו של לויתן ואין תכלית הכונה באותה סעודה כונת המאכל והמשתה שאין זה עולם הבא . ובעל תוס' יו"ט על המשנה כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב אומר : ועוה"ב אין בו לא אכילה ושתיה ואע"פ שיש בו גוף וגוה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם (המושכלות לפי הרמב"ם) ומפני שאין כל ישראל שוין בו אלא הגדול לפי גדלו תקטן לפי קטנו לכן אמר שזה , ומכאן אני מוכיח שעוה"ב האמור במשנה זו אינו מעולם שהנשמות מונחות בו בזמן הזה אלא העולם של תחיית המתים .

ראה

צ"ע

רצח עקרים מאמר ד' בספרים האחרונים , וכן בספר שנינו אמונה בסוף שמביא
 נוסח התפלה אין כערך ה' אלהינו בעוה"ז ואין זולתך מלכנו וכו' ועוקצים ס"ב
 עתיד הקב"ה להגחיל לכל צדיק וצדיק שי עולמות כלומר שההואת וקורת רוחא
 שיש לכל צדיק וצדיק בעוה"ז היא ש"י פעמים כנגד כל העוה"ז (הרמב"ם בספרו שו"ת
 שם וכן ה"ע מברטנורה) ורבינו אשר אמר שם : כשהשלים כל דיני התורה
 הקדושה חתם במאמר מדנה בשכר ורוצה לומר ש"י עולמות שאם יתקצו נכנס
 מיני תענוג זה העולם והובסכו כלם ש"י פעמים יהיה כך עונג כד צדק לעוה"ז
 אמנם התמדת הזמן אין לו תכלית אבל כל נפש שתזכה לעוה"ז לא תאבד לעולם
 וזה ר"ל יש ר"ל המציאות החמדי שאין לו תכלית . הנה נראה כי כל גדולי
 עמנו עמלו בכל עז לקרב דברי האגדות אל השכל וכן נבינם אנתנו וזאת
 מנמתי בספרי להשכיל לבות התועים מדרך השכל , ולהאיר עיני העם ההולכים
 חשבים ובכך מקום הבאתי תנאי דמסייע לרבי להראות כי לא מלבי בדיתי וכן
 עק הבויעים בעם אתקושטה אשר יחשבו עין להתברר אם ילבוש ק:את לרחוק
 ננה איזה ריעה שוא אין לה יסוד בתורה . כי כמה ספרים יקרא ערך הסרג אס
 כן דמו מחבריהם . חכמינו אמרו מפרסמן את התנאים מפני חלול השם (יומא פו) נסא
 רשות נתונה לחקור על הספרים . מי המת מחבייהם . כי רבים המה אשר תלה
 ספריהם באילן הגדול כאשר יבא בפנים ספר במאמר סתרי תורה איך נודיעם רוב
 ספרי קבלה ותלו שמם על הארזים וכדומה , וגם הבאתי דעת גדולי עמנו ברבנות
 ספר הזהר המיוחד לרשב"י ואינו , כמו שמביא בעל שם הגדולים מערכת ספרים
 אות ז' דעת הנאון יע"ץ במספחת ספרים שהוכח שהורה אצו מרשב"י , זה לשונה
 עתה מקרוב בא מספחת ספרים וראיתי בהעברה בעלמא שעשה פלילות עד שכתב
 שאינו לתנא אלא לאחרון וסקפק על הגדולות והנוראות אשר בזהר וכן רבים
 מחזיקים בדיעה הזאת כמו שבא בפנים הספר בשם ר' יצחק מן עכו . וכן בעל
 בחינת הדת מביא ראיות הרבה שאינו מרשב"י , והנה בזה לא הייתי אישריב ומדון
 לבני עמי כי זולת חכמת הקבלה ישראל חי וקיים ודי לנו בנגלות ומה לנו לדרוש
 במספרא ממנו . וזכר אני שהחכם יש"ר מביא בסוף ספרו ילקוט יש"ר (אשר
 אינו כעת בידי) בשם הרב הנאון ר' יונתן אייבשיץ ז"ל שזה האיש אשר אמר
 שהורה אינו מרשב"י אין עון לו ולא יחשב לאשמה כי אין זה אחר מעקרי
 דתנו להאמין בזה הספר אררבה ידעתי מהנסיון כי הרוצים לחפות על הזהר
 ועל הקברה המה סתרשלים בלימוד תנ"ך , דקדוק ונס"ת וימאנו בכל סברת
 השכל ובחכמת העולם . וגם זה אשר אינו מאמין בניסי הרבי של החסידים לא
 יססיד אמונת דתו כי כת החסידים עם רביהם המה חדשים מקרוב באו והחכם
 יאספ בספרו דאס יודענשהום אינד זיינע סעקמן מספר איך קם נגד הכת הזאת
 הרב החכם ר' יעקב עמדן בחרמים ונדוי ואסר לבא בחברה אתם . וע"י רבי
 החסידים השפיל עד ארץ ככיר הדבנים נושאי דגל התורה כי המשרה נתן
 מההמון על שכם הרבי להושיב רבנים לכסא או להורידם , ולהרבי העושר והכבוד
 וירבו סיסים למרכבתו ובכל עת בנדיהם לבנים והנה זה אשר קראו לו לפני
 הרואה לא הכירו מלך ישראל הראשון בבגדים הלבנים בעת שאל אי זה בית
 הרואה עד אשר השיבו אנכי הרואה . אמרו על ר' חנינא בן דוסא שהי מתפלל
 על החולים ואמר זה חי וזה מת אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה
 תפילתי בפי וכו' (ברכות פ"ה) ושם כשחלה בנו של רבן גמליאל ושגר בי
 ת"ח אצל ר' חנינא בן דוסא לבקש רחמים עליו כשאמר להם לכו שכבר
 חלצתו חמה אמרו לו וכי נביא אתה , אמר להם לא נביא אני ולא בן נביא
 וכו' . הנה לא התפאר לאמר ידעתי זאת כי הודיעו לי מן השמים ואיך נאמין
 עתה

מים
 קיד
 נסו
 אמר
 שכל
 מעת
 יציע
 למוד
 אם
 להם
 שמים
 זן מן
 הטיף
 בני
 צדיק
 שלמי
 זרא
 סתרי
 בזה
 ומכס
 אמונ
 גאמר
 לכוות
 שורים
 אלק
 ואמין
 שכס
 שבים
 שובה
 וחקר
 שלם
 לובש
 דומים
 זכמים
 פ'
 הכונה
 על
 ככילה
 שיהם
 גדלו
 ונה זו
 מ

עתה אנחנו בעושים נפלאות רבם וכל חסידתם להתפלל כל היום . שלמה
 המלך ע"ה אמר אל תצדק הרבה למה תשומם . אמר ראביע בפידוש שם .
 אם תתפלל כל היום תסור מן הישוב . ויש בהם אשר יכו בראשם בכותל או
 יסצעו גומם לעשות נחת רוח לבוראם . אמרו סומה פינ , חסיד שומה ורשע
 ערום ואשה פרושה מכות פרושין הרי אלו מכרי עולם . פירש רש"י ור"ע
 מברטנוריה : מכות פרושין פי שעושה עצמו כעוצם עיניו שלא להסתכל בנשים
 ומתוך כך מכה ראשו בכותל ויוצא ממנו דם . ורק נביאי הבעל המה התנודדו
 ברמחים עד שפוך דם :

והנה להראות מי זה אשר נקרא חסיד באמת ואיזה מענל ישראל , יאות
 לאיש ישראל באמת ובתמים ולעורר האהבה אל התורה והחכמה יחד , ואת
 מנמתי בספרי . ואלה אשר שונאים בשער מוכיח מעידים על עצמם כי מוסס
 ומשתתם במ . ואיש ישרה נפשו בו לא יחרה אפס בשפוך המליץ בון עליה
 תועים ואין להשיב , כי אוהב מוסר אוהב דעה , ורק לץ לא יאהב הוכח לולכץ
 אל חכמים לא ילך . ואני רק מאהבת עמי ואשר כל מנמתי לראות אותו נוי
 אשר צדקה עושה ומשפט אלהיו ירוש באמת ובתמים , כתבתי ספרי , ורא
 עוד ירעו וישחיתו בני עמי לנבוניהם וראו כל העמים ישראל שוכן במת
 בזרועות המדע ושם ה' נקרא עליו ואמרו עם ה' אלה עם חכם ונבון . ואני
 תאמת והשכום אהב ודורש טוב לעמי ולכל אדם :

בא לחוב לסדר קדושים תהיו תרכייה

עורר
 יונת
 אח
 כזם
 צם
 לקה
 נקק
 כרל
 להב
 דווח
 אחר
 אר
 צכי
 כגד
 היר
 המ
 ולח
 לונ
 ציכ
 להצ
 לונ
 תקק
 להו
 כרד
 אה